

Situatie

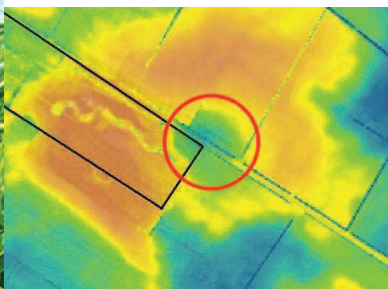
Ontstaansgeschiedenis

Voor het ontstaan van het landschap van de gemeente Slochteren zoals we dat nu zien zijn de laatste fasen van het Pleistoceen en het Holoceen bepalend geweest.

Pleistoceen

Tijdens de laatste fase van het Saalien (150.000 v. Chr.) bereikte het landijs Oost-Groningen. Het landijs perste de ondergrond omhoog en vormde aan de voorzijde van het ijspakket de pleistocene rug waarop Schildwolde, Hellingum en Siddeburen liggen. Meer westelijk werd, onder invloed van rivieren in het huidige Duitsland, het brede en diepe oerstroombetal van de Hunze gevormd.

Tijdens het warmere Eemien, waarin veel smeltwater naar lager gelegen gebieden stroomde, werd het Hunzedal met zand en klei weer dichtgeslibd. Na het Eemien volgde het Weichselien, waarbij het landijs Groningen niet bereikte, maar de zeespiegel wel laag stond door het vele landijs. Tijdens deze koude en droge periode werd veel dekzand (windafzetting) in het noorden afgezet. De afzetting van dit dekzand had tot gevolg dat het bestaande reliëf in het landschap vervlakte. Het landschap kreeg een geringer reliëf dan daarvoor het geval moet zijn geweest. Hier en daar werden in het landschap lage, glooiende ruggen gevormd die als waterscheidingen gingen fungeren zoals de dekzandruggen die van Siddeburen tot Slochteren en van Froombosch tot Kolham ontstonden. Deze ruggen zijn op Kaart 2 herkenbaar onder de codes Z8 en Z10.



Uitsnede hoogtekartaal:
pingoruïne bij het Slochter bos

In het Weichselien zijn pingo's of vorstheuvelds ontstaan doordat grote concentraties water in de ondergrond bevroren (permafrost). Water zette door bevroering uit als een grote ijslens en de bovenliggende grond werd opgetild tot een heuveltje. Toen het klimaat weer warmer werd, smolt de ijslens en gleed de bovengrond van de ijsmassa af naar de buitenkant en vormde een wal rond het nu ontstane meer. Aan de zuidoostkant van het Slochter bos ofwel de tuinen van de Fraeylemaborg zijn de resten van een pingoruïne in het landschap herkenbaar (zie figuur hiernaast). De pingo heeft een omvang van circa 170 bij 130 m. Om de pingo ligt een brede rand van zanden.

Holoceen

Aan het begin van de huidige klimaatperiode zo'n 12.000 jaar geleden, het Holoceen, werd het warmer en vochtiger. Hierdoor steeg de zeespiegel en ontwikkelde zich in laaggelegen gebieden, die niet door de zee werden overspoeld veengebieden. In de loop van de eeuwen (circa 6000-5000 v. Chr.) ontstonden ook in grote delen van Groningen veenpakketten. Het veen begon aanvankelijk lokaal te groeien in dalen en depressies, zoals in het gebied van het Fivelsysteem. De Slochter Ae en de Scharmer Ae gingen vanaf die tijd als veenstroompjes fungeren. Vanuit de dalen en depressies kroop het veen langzamerhand over het dekzandlandschap en bedekte zelfs de dekzandkoppes en -ruggen met een veenlaag.

In het noordelijke deel van de gemeente Slochteren is de zee tussen 4000 - 3000 v. Chr. binnengedrongen als gevolg van de al eerder genoemde zeespiegelstijging. De maritieme bekkens (voornamelijk kweldergebied) van de Hunze en de Fivel bereikten in die periode hun uiterste grenzen. Na afname van de zeespiegelstijging rond 3000 v. Chr. begonnen de randzones van deze getijdebekkens te verlanden. In de loop van de tijd slibden de afwateringskreeken dicht in het kweldergebied, wat leidde tot vernatting en vervolgens opnieuw veengroei. Het nieuwe veen groeide over de klei-afzettingen heen en sloot aan bij de bestaande venen die iets meer zuidelijk aan het oppervlak lagen. De veenontginningen vanaf de middeleeuwen hadden bodemdaling tot gevolg. In de late middeleeuwen leidde dit weer tot verdrinking van het gebied en afzetting van klei op veen.

Het water sneed door de keileem en er ontstonden beek- en rivierdalen, die echter niet zo breed waren als het Hunzedal. Het rivierdal van de Fivel is een dergelijk dal en was ooit een zijtak van de Hunze. De Slochter Ae en

BODEMKAART VAN NEDERLAND

ENKELVOUDIGE EENHEDEN 1)

VEENGRONDEN EN MOERIGE GRONDEN
MET EEN HOOGTE BOVENGROND

V2
veenmosveen, grondwater ondiep en matig diep

V3
andere veensoorten dan bosveen of veenmosveen,
grondwater ondiep en matig diep

V5
veenmosveen, binnen 120 cm meestal zand met humuspodzol,
grondwater ondiep en matig diep

V10
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V11
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V12
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V13
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V14
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V15
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V16
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V17
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

ZANDGRONDEN

V18
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V19
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V20
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V21
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V22
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V23
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V24
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V25
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V26
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V27
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V28
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V29
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V30
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V31
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V32
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

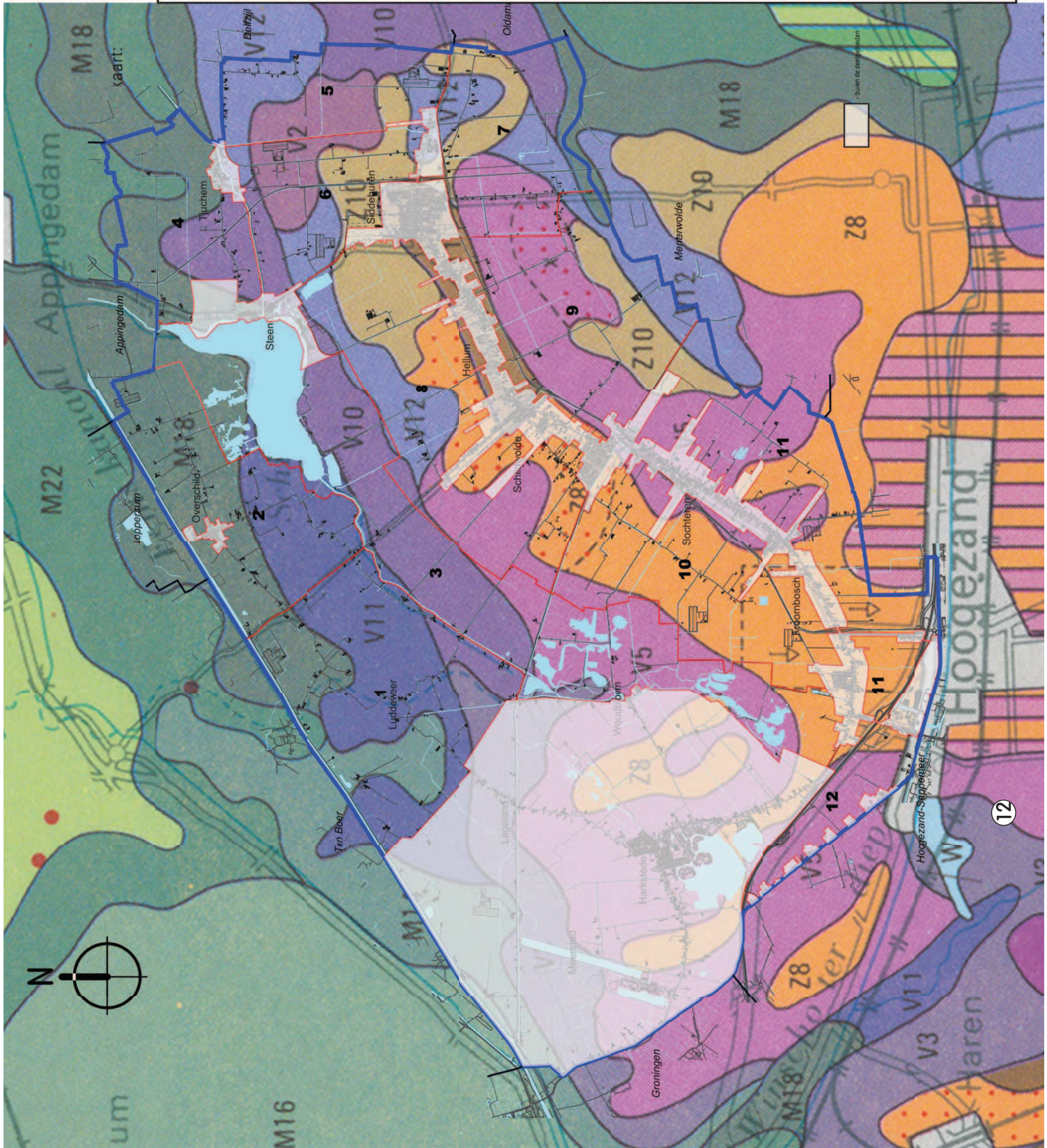
V33
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

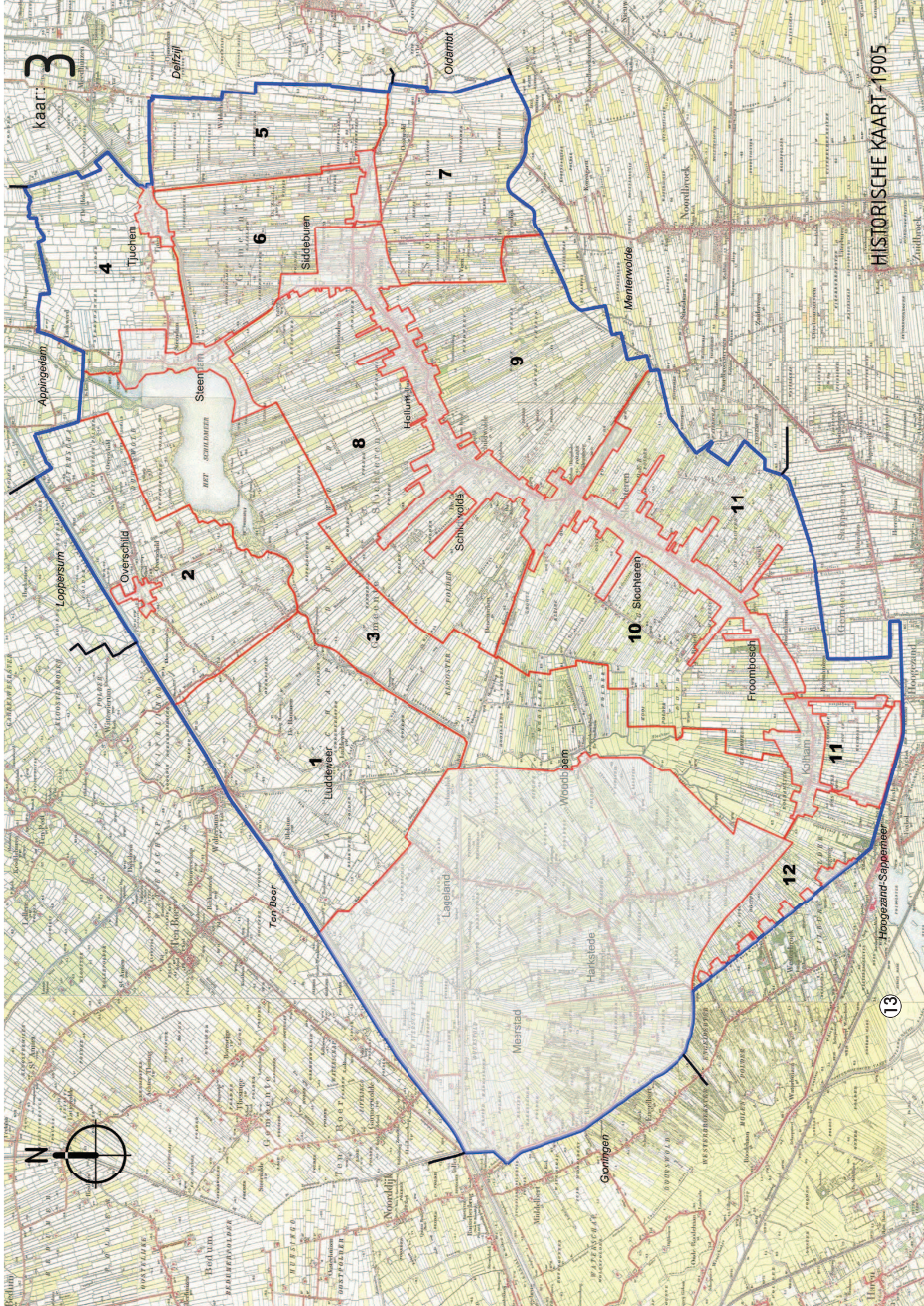
V34
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V35
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

V36
MET EEN MINERALE BOVENGROND
WAARDEKEN- EN WEIDGRONDEN
Meestal ven of ten minste 120 cm

BODEMKAART

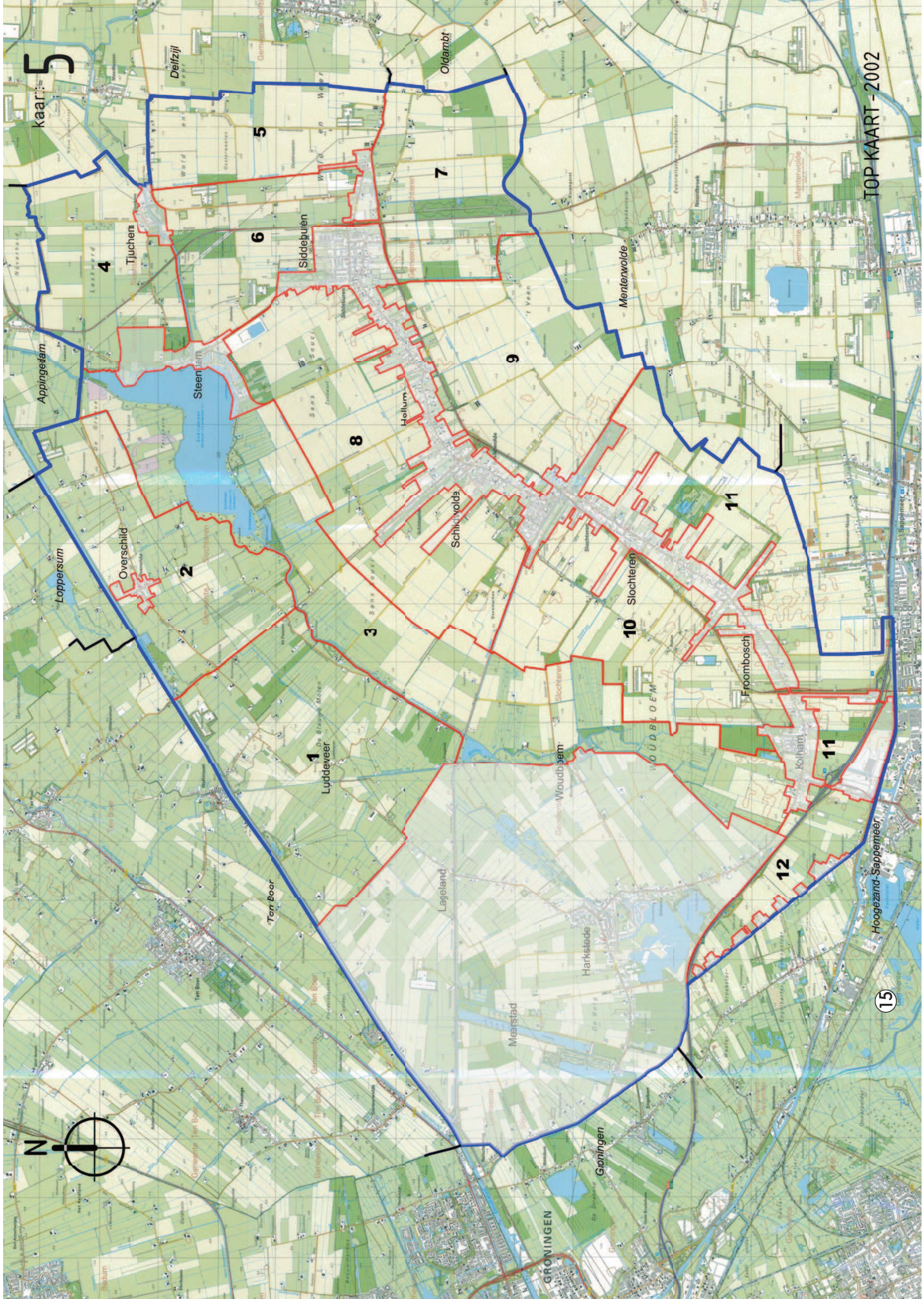




kaart: 3

HISTORISCHE KAART-1905

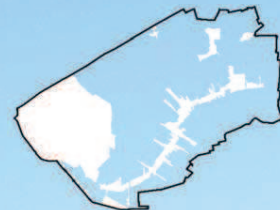
13



kaart 5

TOP KAART - 2002

structuurvisie buitengebied



Bewoning in de veengebieden

De hogere delen van de dekzandgebieden (de ruggen en koppen) werden zo'n 12.000–10.000 jaar geleden door de mens bewoond toen het klimaat wat opwarme. Het gebied bestond toen uit een bevroren vlakte met dwergberken en dwergwilgen. Er zijn bij het Slochter bos vuurstenen gebruiksvoorwerpen teruggevonden van de Hamburg-cultuur. Ook bij het buurtschap Denemarken, Slochteren en in de Hooilandspolder zijn artefacten uit deze periode aangetroffen. Met de opwarming werd het klimaat ook vochtiger en transformeerde het parklandschap in dichte loofbossen. Het bos werd onaantrekkelijk voor groot wild zoals grazers. Met het vertrek van het grote wild was het daar ook voor de mens minder aantrekkelijk. De mens heeft zich vanaf die tijd gevestigd in de omgeving van rivieren en beken, zoals de Scharmer Ae en Slochter Ae.

In de midden-steeentijd werd het gebied van de gemeente Slochteren intensief bewoond, zoals blijkt uit de vele vindplaatsen op dekzandkoppen en -ruggen en op de overgangen van hogere, droge gronden naar lagere, natte gronden. Met de introductie van landbouw en veeteelt als middelen van bestaan deed ook de permanent bewoonde nederzetting z'n intrede. Bij Siddeburen en Hellum zijn resten van de Trechterbekercultuur (3350-3050 v. Chr.) op de dekzandruggen aangetroffen.

Bewoning Kleigebied

Het gebied ten noorden van het Schildmeer, in Kaart 2 aangeduid met code M18, kent een andere bewoningsgeschiedenis dan de rest van de gemeente Slochteren. Dit gebied maakte deel uit van de meest zuidelijke zone van wierdenbewoning. In dit gebied liggen verschillende inversieruggen (met klei opgevulde restanten van voormalige rivierbeddingen of kreken) en oeverwallen waarop in de Romeinse tijd bewoning mogelijk werd. De invloed van het zeewater was in de eerste eeuwen na de jaartelling teruggelopen en in de Romeinse tijd heeft men huiswierden op de verhogingen in het landschap aangelegd. In de loop van de Romeinse tijd, zo rond 250 na Chr., drong de zee weer binnen en hebben de bewoners de huiswierden moeten verlaten wegens wateroverlast.

de Scharmer Ae zijn resten van deze rivier. Op de kaarten 3, 4 en 5 is duidelijk te zien dat de lopen van deze veenstroompjes niet zijn gewijzigd door kanalisatie of landinrichtingswerken. Ondiepe pleistocene geulen en meanderende systemen met vele vertakkingen tussen de dekzandruggen wisselden elkaar af.

Doordat de klei-afzetting voor een slechte afvoer van water uit hoger gelegen gebieden zorgde, kwamen grote delen van het gebied in de periode van 300 tot 600 na Chr. onder water te staan. Hierbij werd knipklei afgezet. Vanaf de vroege Middeleeuwen begon men het gebied in te dijken ter bescherming tegen de invloed van de zee. Hierdoor staakte de afvoer van het zoete water dat afstroomde van hoger gelegen gebieden en groeide het veenpakket weer.

In de loop der eeuwen is er als gevolg van oxidatie en inklinking van het veen een omkering van het reliëf ontstaan. Delen die niet door de zee zijn overspoeld en waar zodoende het veen is blijven liggen, zijn nu het meest gezakt, terwijl de met klei opgevulde geulen nu als ruggen in het gebied liggen; de inversieruggen. De betreffende kleigebieden zijn op Kaart 2 te vinden onder de codes M18 en M14. Bij vergelijking van Kaart 3 en Kaart 5 zijn de betreffende gebieden door de kenmerkende smalle verkaveling, onder andere in de omgeving van Luddeweer, nu op nog zichtbaar. Ook de dekzandopduikingen zijn hierdoor hoger in het landschap komen te liggen.

Situatie

Cultuurhistorie

Grondgebruik in cultuurhistorisch perspectief

Het landschap zoals dat nu zichtbaar is in Slochteren in Kaart 5 is voornamelijk door menselijk ingrijpen ontstaan en zodoende niet ouder dan uit de Middeleeuwen.

Toen het kleigebied in de middeleeuwen werd ontgonnen werden de van oorsprong Romeinse wierden deels weer in gebruik genomen. Hiervan zijn enkele nog steeds zichtbaar, waarvan een groot aantal is weergegeven op Kaart 18 door middel van een bruine aanduiding.

Verkaveling

Ook het veengebied van Midden-Groningen werd pas in de middeleeuwen weer in gebruik genomen vanuit de boogvormige bewoningsas Harkstede – Slochteren – Siddeburen en vanuit de wierden ten noorden van het Schildmeer. Vanaf de bewoningsas Harkstede-Siddeburen is het veengebied in cultuur genomen waarbij het recht van opstrek gold. Het verkavelingspatroon bestond uit langgerekte, smalle akkers. Over de breedte van de woning werden de kavels in het veen uitgelegd. De lange greppels moesten het water afvoeren. Na verloop van tijd daalde de akker door de ontwatering via de greppels en was het perceel alleen nog bruikbaar als hooi- of weiland. Om aan nieuw akkerland te komen moest de boer de greppels verder uitbreiden in het veen. Hierdoor ontstond de typische strokenverkaveling. De daarbij behorende strokenverkaveling ontwikkelde zich door de boogvorm van de (dek)zandrug in de vorm van een veer zoals Kaart 3 duidelijk laat zien. De opstrek eindigde bij natuurlijke hindernissen, ofwel bij historische grenzen zoals de Scharmer Ae, Slochter Ae, de Graauwe Dijk en de Borgweg. De veenontginningen vanaf de middeleeuwen hadden bodemdaling tot gevolg. In de late middeleeuwen leidde dit weer tot verdrinking van het gebied en afzetting van klei op veen.

Vooraf ten zuiden van het Slochterdiep is plaatselijk veel veen afgegraven. Omdat de vervening niets te maken had met ontginning en tot ver in de 19e eeuw doorging, zijn plaatselijk veel kleine petgaten en reliëfverschillen overgebleven. Andere menselijke ingrepen in het landschap waren de klei- of woelgaten, waar met klei opgevulde geulen werden uitgegraven vanwege de kalkrijke klei.

Vanaf de 10e eeuw werd er vanuit de nederzettingen op zandruggen/koppen aan de rand van het veen geakkerd op het veen. De eerste boeren waren vooral akkerbouwers. Door het graven van sloten en het branden van het veen als bemesting daalde het maaiveld zo snel dat het gebied in de loop van de middeleeuwen alleen nog maar geschikt was als weide en hooiland. In de 16de eeuw was akkerbouw alleen nog mogelijk op de dekzandrug waarop ook de dorpen lagen.

Veendijken en waterbeheer

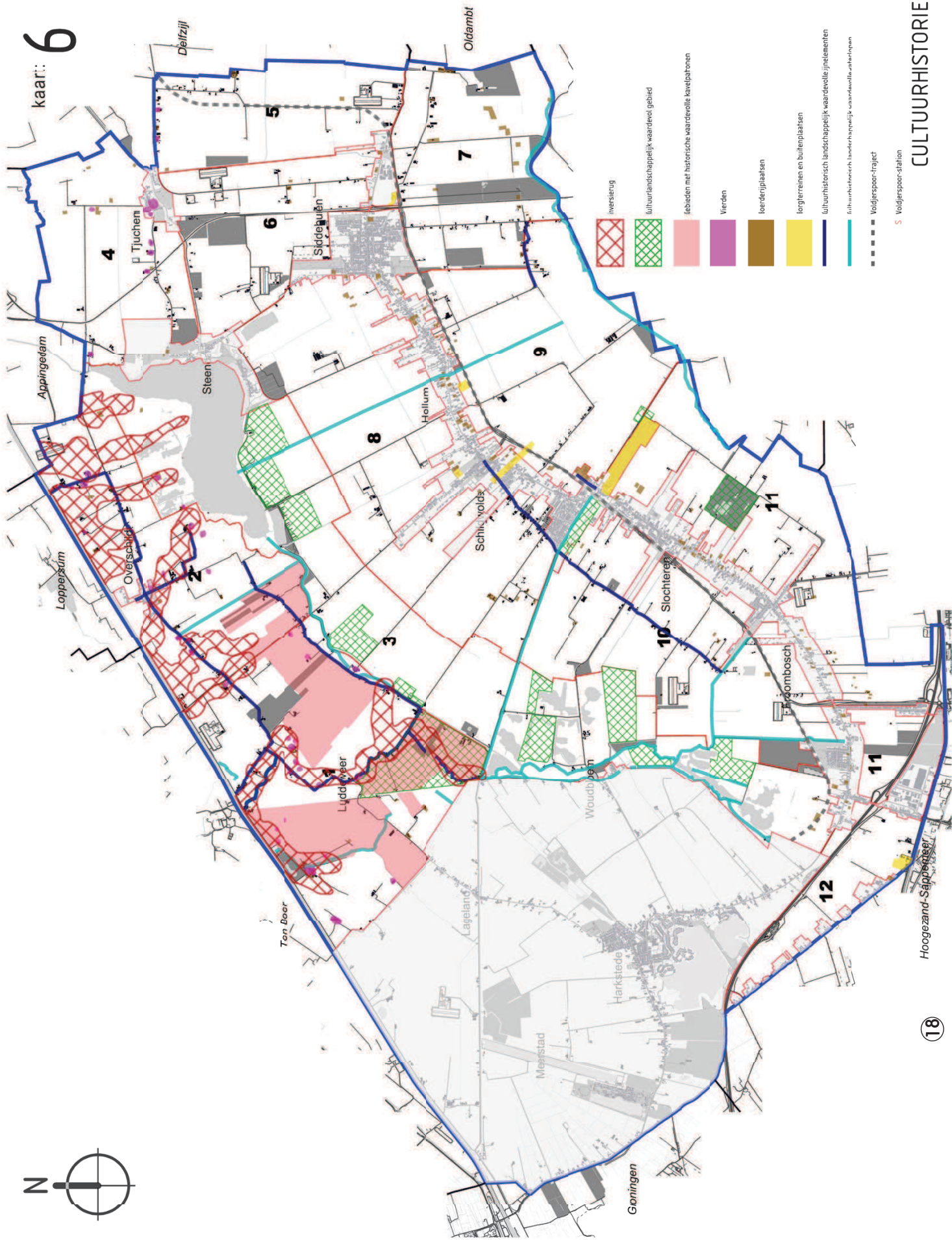
In de 12e eeuw kreeg men in dit laaggelegen gebied te maken met wateroverlast, omdat het water van alle kanten dit laaggelegen gebied binnen kwam stromen. Om het ongewenste, zure veenwater tegen te houden werden in de middeleeuwen veendijken aangelegd zoals de Groene Dijk om het akkerland van Slochteren en Schildwolde te beschermen tegen het zure veenwater.

In het noordoosten moest de Graauwe Dijk bescherming bieden tegen het veenwater van de Fivel (en een mogelijke aftakking van de Slochter Ae). De dijk begon ten oosten van Overschild en liep via Luddeweer door tot aan Schaaphok. Ook de Borgweg is zo'n middeleeuwse veendijk en de Veendijk aan de zuidoost kant van de gemeente, die ten noorden van de Siepsloot of Sijpe was aangelegd en waarnaar de buurtschap is vernoemd. De betreffende cultuurhistorische waterlopen en lijnelementen zijn weergegeven op Kaart 6.





kaart: 6



structuurvisie buitengebied



Fivelloop

De oorspronkelijke bron van de Fivel bevindt zich in de nabijheid van het huidige Foxholstermeer. Op deze plek ontsprong de Fivel als smal stroompje uit een reusachtige veenkoepel. Inmiddels is in dit brongebied het meeste veen door afgraving en oxidatie verdwenen. De eerste zichtbare sporen zijn te vinden in de buurt van Kolham. Hier is de Fivel zichtbaar in de meanders van de Slochter en Scharmer Ae.

Het zijn beide waterlopen met een waterpeil dat boven het maaiveld staat, zodat er aan weerszijden kaden nodig zijn.

Ten noorden van Schaaphok loopt de Fivel door een gebied waar de vroeger door de zee zware kalkarme klei is afgezet, zgn. knikklei. In de directe nabijheid van de Fivel zijn zwaardere zandige deeltjes afgezet. Deze gronden zijn in de loop der tijd minder ingeklonken dan de omliggende gronden en hierdoor is de (oorspronkelijke) Fivel nu zichtbaar als hogere rug in het landschap. Door de droge en stevige bodem waren deze inversieruggen bij uitstek geschikt om wegen op de te leggen, de Luddeweesterweg is hiervan een voorbeeld.



Waterlopen

Om het overvloedige veenwater af te kunnen voeren naar zee zijn er in de late middeleeuwen verschillende waterwegen gegraven zoals de Kleislout of zijn bestaande watergangen aangepast. Van deze Kleislout zijn nog minimale delen aanwezig bij de aardgaslocatie ten noorden van het Slochterdiep. In de 15e eeuw werd de Woltersumer Ae gegraven om het water vanuit Kolham en Slochteren te kunnen afvoeren. De Woltersumer Ae is nu nog herkenbaar als noord-zuid georiënteerd lijnelement tussen Schaaphok en Woltersum. In 1659 is met name ten behoeve van het transport van veen het Slochterdiep gegraven van Slochteren naar Schaaphok, waar het uitmondde in de Woltersumer Ae. Bij Schaaphok mondden nog verschillende andere waterlopen in dit Slochterdiep uit, onder andere de Scharmer Ae, de Slochter Ae en het Schildmaar. Dit kronkelende Schildmaar is in de tweede helft van de 19e eeuw uitgediept en rechtgetrokken en werd vanaf die tijd onderdeel van het Afwateringskanaal van Duurswold. Het westelijke deel van het Slochterdiep is 35 jaar later gegraven en daarmee kreeg het kanaal een aansluiting op het Damsterdiep.

Een groot deel van de beschreven waterlopen die nog aanwezig zijn worden als cultuurhistorisch waardevol aangemerkt in Kaart 6 Cultuurhistorie. De aspecten die op de betreffende kaart zijn verbeeld, zijn overgenomen van de Beleidskaart Archeologie Gemeente Slochteren (Libau 2010). Ook de voormalige loop van een aantal waterlopen is als zodanig opgenomen. Dit vanwege hun landschappelijke (oorspronkelijk laagte) of cultuurhistorische betekenis (Borgslout, Siepslout).

Baggerputten

Vanaf de middeleeuwen was het hoogveen in ontginning genomen en was het veen vergraven ten behoeve van de landbouw en kleinschalige turfgraverij voor eigen gebruik. In sommige delen van de gemeente was echter nog laagveen aanwezig, ontstaan door inklinking en oxidatie van het oorspronkelijke hoogveen. In de loop van de 18e eeuw trok de economie aan en werd de vraag naar brandstof en landbouwproducten vanuit de stad Groningen steeds groter. Moerassige gebieden, zoals de streek boven Harkstede en Scharmer, werden nu verveend. De natte kavels werden leeg gebaggerd en de turfbagger werd op de kant te drogen gelegd. Zo ontstonden gebieden met afwisselend baggerputten (rechthoekige waterplassen) en legakkers (smalle stroken grond).

Het natuurgebied De Baggerputten, in Kaart 6 als vierkant herkenbaar in gebied 11, herinnert nog aan deze verveningswerkzaamheden. In dit natuurgebied zijn de petgaten en legakkers nog steeds aanwezig. Dit in tegenstelling tot andere gebieden in de gemeente Slochteren, waar de resten zijn verdwenen.

Woldjerspoor

Een grotendeels verdwenen structuur uit de meer recente historie is het Woldjerspoor. Op 1 juli 1929 werd na jaren van plannen maken en voorbereiding de 30 km lange spoorweg van Groningen via Slochteren naar Delfzijl in gebruik genomen. In de Tweede Wereldoorlog werd de spoorlijn door de Duitsers gedemonteerd en de materialen naar Duitsland afgevoerd. De spoordijk is nu grotendeels verdwenen door de aanleg van de N387, die vrijwel over hetzelfde tracé loopt als het Woldjerspoor. Binnen het grondgebied van de gemeente Slochteren staan nog stationsgebouwen in Harkstede-Scharmer, Kolham en Slochteren. Die van Froombosch en Siddeburen zijn gesloopt. Het voormalige tracé en de bijbehorende stations zijn aangegeven op Kaart 6.

Situatie

Landschap



Bodemsoorten en reliëf

Slochteren vormt van noord naar zuid gezien een overgangszone van klei in het noorden via veen naar zand en keilleem in het zuiden. De hoogte van het maaiveld hangt samen met de bodemsoort. Zoals de hoogtekaart (Kaart 7) laat zien ligt nagenoeg het gehele buitengebied onder NAP. De bodemdaling zet door twee oorzaken door, namelijk door gaswinning en door veenoxidatie. Volgens de prognose zal de bodemdaling als gevolg van gaswinning tussen 2005 en 2050 nog tussen de 10 en de 15 cm bedragen. In Duurswold is de verwachte maaiveldddaling door veenoxidatie lokaal van aard. Plaatselijk kan de verwachte bodemdaling oplopen tot 50 cm in 2050. De laagst gelegen gronden worden gevormd door veengronden die door de oxidatie en ontwatering zo ver zijn gedaald.

Landschap

Het landschap dat nu zichtbaar is, is voor een fors deel bepaald door de ontginningen en landbouwkundige verbeteringen: de ruilverkavelingen van Slochteren en Harkstede in de jaren 60 en 70. Vergelijking van Kaart 4 en 5 laat zien dat het landschap pas na 1970 drastisch is veranderd en historische verkavelingspatronen in sommige gebieden geheel zijn verdwenen. Het doel van de ruilverkaveling Slochteren was:

- de wateraanvoer en -afvoer drastisch te wijzigen ten gunste van de landbouw;
- de ontsluiting te verbeteren, deels dwars op de oorspronkelijke kavelrichting;
- vergroting van de percelen, met als gevolg daarvan een verandering van de oorspronkelijke strokenverkaveling naar een grootschalige rationele verkaveling;
- aanleg van beplantingselementen met een visueel/recreatieve functie;
- inrichtingsmaatregelen ten behoeve van natuurgebieden.

Een ander beeldbepalend element in het gebied zijn de brede singels die dwars op het lint vanuit het dorp naar het buitengebied lopen en de wegbeplantingen.



Het grootste deel van het buitengebied heeft een grootschalig open karakter met hier en daar verdichtingen in de vorm van beplantingen op erven, rond NAM-platforms, slibdepots en natuurgebiedjes. Daarnaast zijn er nog structurerende elementen die loodrecht op het lint staan, zoals het landgoed behorende bij de Fraeylemaborg, de beplanting parallel aan de Meenteweg en de eerder genoemde singels die zijn aangeplant tijdens de ruilverkaveling.

In het ruilverkavelingsplan voor Harkstede uit 1978 was het uitgangspunt om de hoofdstructuur bestaande uit de opstrekende, met de zandrug meedraaiende verkaveling te handhaven. Verdraaiing van de kavel(in)richting is in dat ruilverkavelingsgebied daarom niet of nauwelijks toegepast.

In het gebied dat niet in de bovengenoemde ruilverkavelingsplannen is meegenomen (omgeving Luddeweer-Overschild), wordt het landschap meer bepaald door inversieruggen die veelal als dijken in het landschap herkenbaar zijn (in de vorm van bebouwde erven en de wegenstructuur). Het gebied is door deze structuur en de onregelmatige structuur van de kavels iets kleinschaliger dan het aangrenzende gebied (EHS Midden-Groningen).

Vergelijking van de kaarten uit 1905, 1968 en 2003 laat duidelijk zien waar de ruilverkaveling grote gevolgen heeft gehad en waar het landschap er op hoofdlijnen nagenoeg ongewijzigd bij ligt.

Houtteelt

De laatste twee decennia is het landschap drastisch veranderd met de opkomst van de houtteelt in de 80'er jaren van de twintigste eeuw. In Slochteren zijn op diverse landbouwpercelen houtteeltbossen gerealiseerd,



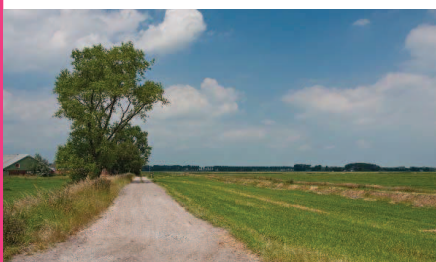
structuurvisie buitengebied



gekenmerkt door snelgroeiende soorten als populieren en wilgen. Een aantal hiervan is bestemd als blijvend bos, waar door uitdunning periodiek wordt gekapt. Deze bossen zijn opengesteld en hebben een multifunctioneel karakter.

Op het merendeel van de bospercelen is sprake van een tijdelijke situatie die is ontstaan door een subsidiestroom die agrariërs een vergoeding bood om hun percelen voor houtteelt te gebruiken. Hierbij gold de voorwaarde dat de bossen na de afgesproken termijn (15-25 jaar) zouden worden gekapt waarbij deze percelen niet onder de Boswet zouden komen te vallen. Met de afloop van de termijn worden de tijdelijke houtteeltpercelen nu gekapt, waardoor het landschap meer een open karakter krijgt.

Het grootste areaal aan natuur in het buitengebied wordt gevormd door het natuur(ontwikkelings)gebied Midden-Groningen van circa 2000 ha., dat gedeeltelijk nog in uitvoering is. In dit gebied, waarvan de aanleg eind jaren negentig is begonnen, zal een mozaïek van open water, verlanding, riet- en zeggemoeras, ruigten en broekbos ontstaan. Naast het aaneengesloten natuurgebied, dat onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur, liggen er verspreid nog andere natuurgebieden zoals de Baggerputten en enkele voormalige slibdepots langs het Eemskanaal.



Het groene lint op de dekzandrug van Harkstede tot Siddeburen is vanuit het buitengebied ten oosten van het Afwateringskanaal/Schildmeer en ten zuiden van het Slochterdiep duidelijk zichtbaar en herkenbaar: het contrast tussen het bebouwingslint (de cultuuras) en het open buitengebied is kenmerkend waarbij waterlopen, singels en laantjes als vingers dwars op het hoofdlint in het buitengebied grijpen.

